

НАУЧНО-СТРУЧНИ СКУП СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ
Тара, 24–26. мај 2016. године

**ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ:
ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ**

Том 1

ЗБОРНИК РАДОВА

КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА АКАДЕМИЈА
ФОНДАЦИЈА „ХАНС ЗАЈДЕЛ”

Београд, 2016

ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ: ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ
Том 1

Издавачи

КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА АКАДЕМИЈА, Цара Душана 196, Београд
ФОНДАЦИЈА „ХАНС ЗАЈДЕЛ”, Јове Илића 50, Београд

За издавача

Проф. др ДРАГАНА КОЛАРИЋ, в.д. декана Криминалистичко-полицијске академије
LUTZ KOBER, руководилац Представништва Фондације „Ханс Зајдел”
за Србију и Црну Гору

Главни и одговорни уредник

Проф. др ЂОРЂЕ ЂОРЂЕВИЋ, шеф Катедре правних наука
Криминалистичко-полицијске академије

Уређује

Научноистраживачки центар
Криминалистичко-полицијске академије

Лектура

ЈАСМИНА МИЛЕТИЋ, Криминалистичко-полицијска академија
ЈЕЛЕНА ПАНЦА, Криминалистичко-полицијска академија

Техничко уређење

ДРАГОЉУБ МИЛУТИНОВИЋ, Криминалистичко-полицијска академија

Тираж

200 примерака

Штампа

ПЕКОГРАФ
Београд

ПРОГРАМСКИ ОДБОР

Председник

Проф. др ДРАГАНА КОЛАРИЋ, в.д. декана Криминалистичко-полицијске академије

Чланови

LUTZ KOBER, руководилац Представништва Ханс Зајдел Фондације
за Србију и Црну Гору

Проф. др ЗОРАН СТОЈАНОВИЋ, Правни факултет Универзитета у Београду

Проф. др МИОДРАГ СИМОВИЋ, судија Уставног суда БиХ

Проф. др СТАНКО БЕЈАТОВИЋ, декан Правног факултета
Универзитета у Крагујевцу

Проф. др МИЛАН ШКУЛИЋ, Правни факултет Универзитета у Београду

Проф. др ЗОРАН ИЛИЋ, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију
Универзитета у Београду

Др ЈОВАН ЂИРИЋ, директор Института за упоредно право, Београд

Др ИВАНА СТЕВАНОВИЋ, директор Института за криминолошка и
социолошка истраживања, Београд

Проф. др САША МИЈАЛКОВИЋ, в.д. продекана за материјално-финансијске
послове, Криминалистичко-полицијска академија

Проф. др МИЛАН ЖАРКОВИЋ, в.д. продекана за наставу,
Криминалистичко-полицијска академија

Проф. др ТИЈАНА ШУРЛАН, в. д. продекана за студије другог степена,
Криминалистичко-полицијска академија

Проф. др WANG SHIQUAN, председник Кинеског
криминалистичко-полицијског универзитета

Проф. др JOSÉ GARCÍA MOLINA,
директор Националне полицијске академије, Авила, Шпанија

Проф. др ZOLTAN RAJNAI, Факултет Банки Донат,
Универзитет Обуда, Будимпешта, Мађарска

Проф. др JOZEF МЕТЕЊКО, Полицијска академија, Братислава, Словачка

Проф. др АНДРЕЈ СОТЛАР, декан Факултета за безбедност
Универзитета у Марибору, Словенија

ЖЕЛИМИР РАДМИЛОВИЋ, начелник Полицијске академије у Загребу, Хрватска

Проф. др ОЛИВЕР БАЧАHOVIЋ, декан Факултета безбедности,
Скопље, Македонија

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Председник

Проф. др ЂОРЂЕ ЂОРЂЕВИЋ, шеф Катедре правних наука
Криминалистичко-полицијске академије

Чланови

Проф. др ДРАГАН РАНЂЕЛОВИЋ, шеф Катедре информатике
Криминалистичко-полицијске академије

Проф. др ДРАГАН МЛАЂАН, шеф Катедре безбедносних наука
Криминалистичко-полицијске академије

Проф. др РАДОВАН РАДОВАНОВИЋ, шеф Катедре форензике
Криминалистичко-полицијске академије

Проф. др ДАНЕ СУБОШИЋ, шеф Катедре полицијских наука
Криминалистичко-полицијске академије

Проф. др ЗОРАН ЂУРЂЕВИЋ, шеф Катедре криминалистичких наука
Криминалистичко-полицијске академије

Доц. др ЈЕЛЕНА РАДОВИЋ-СТОЈАНОВИЋ, шеф Катедре друштвених наука
Криминалистичко-полицијске академије

СЕКРЕТАРИЈАТ

МАРТА ТОМИЋ, Научноистраживачки центар
Криминалистичко-полицијске академије

ЈЕЛЕНА ПАНЦА, Научноистраживачки центар
Криминалистичко-полицијске академије

ВУК КУЛИЋ, Научноистраживачки центар
Криминалистичко-полицијске академије

ПРЕДГОВОР

Криминалистичко-полицијска академија и Фондација „Ханс Зајдел“, уз подршку Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, организовали су VII научно-стручни скуп са међународним учешћем „Европске интеграције: правда, слобода и безбедност“.

Зборник садржи 84 рада, чији су аутори еминентни стручњаци из области права, безбедности, криминалистике, полицијских наука, форензике, информатике, као и припадници националног система безбедности који учествују у едукацији припадника полиције, војске и других служби из Белгије, Босне и Херцеговине, Мађарске, Македоније, Немачке, Румуније, Русије, Украјине, Хрватске, Црне Горе и Србије.

Радови су рецензирани од стране компетентних стручњака и садрже приказ савремених тенденција у развоју система полицијског образовања, савремених концепата безбедности и криминалистике, као и анализу активности правне државе у процесу приступања Европској унији.

Зборник представља добру теоријску основу како за свестрано сагледавање тзв. европског права тако и за даља истраживања, емпиријска и теоријска, која тек треба да уследе на српском путу ка Европској унији.

Захваљујемо се ауторима и учесницима научно-стручног скупа са међународним учешћем „Европске интеграције: правда, слобода и безбедност“, Министарству унутрашњих послова Републике Србије, Министарству просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, као и Фондацији „Ханс Зајдел“ на дугогодишњој и плодној сарадњи.

Програмски и Организациони одбор

Београд, септембар 2016. године

САДРЖАЈ

Милан Шкулић

НЕКИ ПРИМЕРИ ПОГРЕШНЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ И ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ
У КОНЦЕПЦИЈИ ЗАКОНИКА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ СРБИЈЕ..... 1

Војислав Ђурђић

ПРАВНА ПРИРОДА, САДРЖИНА И ПОЉЕ ВАЖЕЊА
ПРЕТПОСТАВКЕ НЕВИНОСТИ 45

Ђорђе Ђорђевић

СИСТЕМ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА И МОГУЋНОСТИ ЊЕГОВЕ РЕФОРМЕ ...69

Илија Бабић

ЖИВОТНА СРЕДИНА – ОПАСНОСТИ И ПРАВНА ЗАШТИТА.....95

Зоран Илић, Марија Маљковић

ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ САНКЦИЈЕ У СВЕТЛУ НАЦРТА ЗАКОНА О МАЛО-
ЛЕТНИМ УЧИНИОЦИМА КРИВИЧНИХ ДЕЛА И ЗАШТИТИ МАЛОЛЕТНИХ
ЛИЦА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ – ПРИЛОГ ЈАВНОЈ РАСПРАВИ 115

Александар Југовић, Јелисавета Вукелић

(НЕ)КУЛТУРА ПОНАШАЊА ВОЗАЧА У САОБРАЋАЈУ:
ИЗМЕЂУ СЛОБОДЕ И УГРОЖАВАЊА БЕЗБЕДНОСТИ 131

Yuri B. Savva, Julia V. Davydova

LINGUISTIC DATABASE FOR MONITORING SYSTEM OF ONLINE SOCIAL
NETWORKS IN PROVIDING INFORMATION AND PSYCHOLOGICAL SECURITY....145

Axelle Reiter

WHEN THE EXCEPTION BECOMES THE NORM: JUSTICE, FREEDOM
AND SECURITY IN TIMES OF CRISIS 155

Snezana Nikodinovska-Stefanovska

AREA OF FREEDOM, SECURITY AND JUSTICE –
THE EU’S NEW SECURITY AGENDA 169

Обрад Стевановић

СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ ЈАВНИХ ОКУПЉАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 185

Зоран Радивојевић, Небојша Раичевић

ПРОЦЕДУРА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ ЗАШТИТЕ
ПРОГОЊЕНИМ ЛИЦИМА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ.....203

Срђан Милашиновић, Зоран Јевтовић

УЛОГА ДРУШТВЕНИХ МРЕЖА У КРЕИРАЊУ КОНФЛИКТНЕ ПАРАДИГМЕ 217

Зоран Арацки, Владимир Вучковић

ДЕЛОВАЊЕ, САРАДЊА И МЕДИЈСКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОЛИЦИЈЕ У НИШУ
ТОКОМ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА – РЕФЛЕКСИЈЕ У САВРЕМЕННОСТИ 231

Зоран Павловић

ПРОЦЕСНА ПРАВА ОКРИВЉЕНОГ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ 247

Саша Марковић

РАДНО-ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ ЗАПОСЛЕНИХ У МИНИСТАРСТВУ УНУТРА-
ШЊИХ ПОСЛОВА У СВЕТЛУ ОДРЕДБИ НОВОГ ЗАКОНА О ПОЛИЦИЈИ 259

Хатица Бериша, Раде Славковић

САРАДЊА СНАГА БЕЗБЕДНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СА
МЕЂУНАРОДНИМ БЕЗБЕДНОСНИМ СНАГАМА 287

Жарко Синђелић

КРИВИЧНА ДЕЛА НЕОВЛАШЋЕНО ПРИСЛУШКИВАЊЕ И СНИМАЊЕ
И НЕОВЛАШЋЕНО ФОТОГРАФИСАЊЕ 305

Дијана Јанковић

КРАТКОТРАЈНЕ КАЗНЕ ЗАТВОРА 319

Сретко Јанковић

КАЗНЕНА ПОЛИТИКА ЗА КРИВИЧНО ДЕЛО УГРОЖАВАЊА ЈАВНОГ
САОБРАЋАЈА УЧИЊЕНО ПОД УТИЦАЈЕМ АЛКОХОЛА.....345

Ивана Миловановић

КРИВИЧНОПРАВНА ЗАШТИТА ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ
У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ – ПРЕДНОСТИ И НЕДОСТАЦИ.....365

Милица Ковачевић, Љиљана Стевковић

ИНДИКАТОРИ О МАЛОЛЕТНИЧКОМ ПРАВОСУЂУ И ЕВИДЕНТИРАЊЕ
МАЛОЛЕТНИЧКОГ КРИМИНАЛИТЕТА У СРБИЈИ.....391

Госпава Стојановић, Ненад Путник

КОНТРОЛА НАД ВОДНИМ РЕСУРСИМА КАО ФАКТОР
НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ.....409

Слађана Барош, Ивана Радовић, Саша Плећаш

ПРАКСА ПРЕКРШАЈНИХ СУДОВА У БЕОГРАДУ
У СЛУЧАЈЕВИМА СЕКСУАЛНОГ РАДА.....425

Срђан Благојевић, Михаило Зоговић

КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЈА ОДБРАНЕ И БЕЗБЕДНОСТИ
КАО БИТНИХ ФУНКЦИЈА ПОЛИТИЧКОГ СИСТЕМА 441

Vanda Božić, Tanja Kesic

KAZNENOPRAVNI ODGOVORI NA KORUPCIJU
UZ PRIJEDLOGE DE LEGE FERENDA 455

Georgică Panfil, Mihaela Marin

THE IMPACT OF NEW TECHNOLOGIES
IN THE FIELD OF CRIME SCENE INVESTIGATION 483

РАДНО-ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ ЗАПОСЛЕНИХ У
МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА У СВЕТЛУ
ОДРЕДБИ НОВОГ ЗАКОНА О ПОЛИЦИЈИ¹

Др Саша Марковић

Министарство унутрашњих послова Републике Србије
Полицијска управа Ваљево
sasamarkovic975@gmail.com

Пут до пакла поплочан је добрим намерама.
народна пословица

Сажетак: Нови Закон о полицији (у даљем тексту Закон/2016) ступио је на снагу 5. фебруара 2016. године. Донео је низ новина које у потпуности мењају радно-правни статус и положај запослених у МУП-у. Синдикална борба полицијских службеника за већа права запослених, која је резултирала брисањем члана 168 Закона о полицији² (у даљем тексту Закон/2005) доношењем Закона/2016 и одредби члана 172 ст. 1 тачка 2 доживела је потпуни неуспех. Наиме, према Закону/2005 запосленом је радни однос престајао ако су током његовог рада у МУП-у настале безбедносне сметње због којих са њим радни однос не би ни био заснован да су у време заснивања постојале.³ Било је прописано да се претходно врши безбедносна провера која је била саставни део образложеног предлога директора полиције, односно функционера у чијој је надлежности обављање одређених послова и задатака. Предлог се достављао министру, који је доносио решење о

---

1 Рад је резултат реализовања научноистраживачког пројекта „Криминалитет у Србији и инструменти државне реакције“, чији је носилац Криминалистичко-полицијска академија у Београду.

2 Овај члан Закона о полицији (Службени гласник РС, бр. 101/2005, 63/2009, 92/2011, 64/2015) брисан је изменама објављеним у Службеном гласнику РС, бр. 92/2011 од 7. децембра 2011, са ступањем на снагу наредног дана од дана објављивања.

3 Видети: члан 111 Закона/2005. У Службеном гласнику РС, бр. 101/2005 од 21. новембра 2005. објављен је основни текст Закона (са ступањем на снагу осмог дана од дана објављивања), а овај члан је, до измене 92/2011 гласио:

„Полиција може о лицу које жели да заснује радни однос у Министарству ради извршавања задатака у полицији да прикупља податке уз писмену сагласност тог лица, као и податке на основу којих утврђује безбедносне сметње за извршавање задатака у полицији.

Безбедносна провера из става 1. овог члана обухвата проверу података утврђених прописима о условима за добијање оружног листа, као и података које кандидат за заснивање радног односа даје у поступку заснивања радног односа.“

престанку радног односа. Брисање ових одредби је несумњиво довело до немогућности отпуштања одређеног броја запослених за које је доказано или се сумњало да се појављују као учиниоци кривичних дела. Али, да ли је немоћ државе да се обрачуна са њима оправдање за доношење одредби које стављају на пробу питање кохерентности правног система Србије, имајући у виду одредбе Устава Србије и одређених законских текстова? Наиме, Закон/2016 предвидео је престанак радног односа запосленом по сили закона, поред осталог, ако се против њега води кривични поступак за кривична дела за која се гони по службеној дужности; чак и за нехатна кривична дела, а и за она до којих може доћи приликом примене овлашћења према осумњиченим за кривична дела (нпр. прекорачењем овлашћења). Да ли су нове одредбе у складу са међународним правом? До каквих последица њихова примена може довести у функционисању МУП-а? Да ли постоји дискриминација запослених у МУП-у у односу на друге државне службенике? Да ли запослени у МУП-у имају право на претпоставку невиности у кривичном поступку? Да ли је судски систем Србије зрео да прихвати овакве законске новине, а држава ризик од последица које може проузроковати (не)стручност органа поступка? Може ли доћи до злоупотреба и штетних последица директно по запослене, а индиректно по грађане? Одговоре на ова и многа друга питања покушаћемо да дамо кроз правну анализу законских одредби које се односе на радно-правни статус запослених у МУП-у и другим државним органима.

Кључне речи: полиција, запослени у МУП-у, полицијски службеници, државни службеници, радно-правни статус, престанак радног односа, кривични поступак.

Увод

У области унутрашњих послова посебно су значајни стандарди и инструменти који су резултат активности Уједињених нација, ОЕБС-а и Савета Европе. Чланице Савета Европе су, у циљу развоја демократије, заштите људских права и владавине права, развиле одређене механизме за заштиту истих. Сви међународни стандарди људских права, без обзира на то како су исказани (преко уговора или правила и смерница уграђених у кодексе или скупове принципа), представљају

превасходно и једино позитиван израз доброг поступања и најбоље праксе неопходне за ефикасан, законит и хуман рад полиције.⁴ Нови Закон о полицији донет је у време које је обележено вишесмерним реформама. Пуноправно чланство у ЕУ, тј. европски интегративни процеси, захтевају и решавање бројних претходних питања која се односе на усклађивање са правном тековином ЕУ. Наравно, разлози за доношење новог законодавства могу бити и резултат нашег лошег искуства и постојања потребе да се одређеним прописима боље, прецизније и ефикасније уреде нека питања. Правно-технички посматрано, у циљу успостављања кохерентности правног система Србије, било је потребно извршити и његово усклађивање са бројним другим прописима донетим у нашој земљи у последњем периоду.⁵

Нормативно уобличавање у области унутрашњих послова започето је доношењем првог Закона о органима унутрашњих послова из 1956. године⁶ (у даљем тексту Закон/1956) и све законске промене које су извршене од тада па до доношења последњег закона који је у називу наглашавао да уређује унутрашње послове (Закон о унутрашњим пословима из 1991. године – у даљем тексту ЗУП/1991) мање су у односу на промене које су започете усвајањем првог Закона/2005 а настављене бројним изменама и допунама тог закона и усвајањем другог Закона/2016⁷, односно његовим ступањем на снагу. На први поглед се чини, имајући у виду назив Закона/2016, да уређује само област рада полиције. Међутим, он се односи на све сегменте рада Министарства унутрашњих послова⁸, тако да одредбе које се односе на полицију, односно централну организациону јединицу Министарства – Дирекцију полиције, чине само један део закона. Бројне новине краше нови закон: ближе су одређена овлашћења, послови, мере и радње које примењује полиција, потпуније и прецизније је уређена организација Министарства и управљање људским ресурсима, као и права и обавезе из радних односа запослених. Оснажена је улога Сектора унутрашње контроле (у даљем тексту СУК). Та организациона

4 Љ. Дапчевић-Марковић, Елементи хармонизације права у Закону о полицији, *Безбедност*, бр. 3/2006, стр. 431.

5 Д. Коларић, С. Марковић, Неке правно-политичке поставке новог Закона о полицији, *Српска политичка мисао*, бр. 1, 2016, стр. 169.

6 Закон о органима унутрашњих послова, *Службени лист ФНРЈ*, бр. 30/1956, 18. јул 1956.

7 Закон о полицији, *Службени гласник РС*, бр. 6/2016.

8 Видети: Закон о министарствима, *Службени гласник РС*, бр. 44/2014, 14/2015, 54/2015, члан 11.

јединица Министарства, у односу на претходни закон⁹, има бројна нова овлашћења, између осталих да врши превентивно контролни надзор свих организационих јединица у Министарству, а по први пут од оснивања је и стварно надлежна за контролу рада свих запослених у Министарству.¹⁰ Без обзира на велики број одредби реформског карактера које ће донети огромне промене у функционисању органа унутрашњих послова, у овом раду бавићемо се само новинама које се односе на радноправни положај запослених у Министарству.

Мишљења смо да су одредбе Закона/2016 које се односе на радноправне односе донете под утицајем текућих реформи јавног сектора у Републици Србији јер се њихови ефекти одражавају и на проблематику уређења области унутрашњих послова. Наиме, циљ реформи је спровођење мера амбициозне фискалне консолидације и структурних реформи са фокусом на заустављању раста јавног дуга и његовом смањивању, ради квалитетнијег пружања јавних услуга.¹¹

Полицијски службеници као нова категорија запослених у државним органима

Први закон који је уређивао област унутрашњих послова у ФНРЈ¹² донет након Другог светског рата, Закон/1956, прописивао је одредбу којом се наглашава да се службеницима унутрашњих послова „сматрају (се) сви службеници постављени да врше службу у органима унутрашњих послова“, као и да „за службенике унутрашњих послова важе прописи о државним службеницима, ако овим законом и прописима донетим на основу њега није другачије одређено“.¹³

⁹ По претходном закону овај сектор је био овлашћен само да врши контролу законитости рада запослених у Дирекцији полиције.

¹⁰ С. Марковић, *Нова решења у Закону о полицији – са посебним освртом на сарадњу тужилаштва и полиције*, Зборник: „Доминантни правци развоја кривичног законодавства и друга актуелна питања у правном систему Србије“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Копаоник, 2016, стр. 334.

¹¹ Видети: Закон о буџетском систему, *Службени гласник РС*, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13, 108/13, 142/14 и 68/15, и „Закон о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору“, *Службени гласник РС*, бр. 68/15. Видети: Д. Миловановић, З. Вукашиновић Радојичић, Б. Оташевић, С. Марковић, *Закон о полицији – предговор и стварни регистар*, Службени гласник, Београд, 2016, стр. 9.

¹² Федеративна Народна Република Југославија.

¹³ Види: Закон/1956, члан 86.

Други закон донет у СФРЈ¹⁴, *Основни закон о служби унутрашњих послова*¹⁵ (Закон/1964) прописивао је две категорије запослених у органима унутрашњих послова, службенике и раднике. Одређени службеници који су обављали послове одржавања јавног реда и мира, заштите живота и личне сигурности људи, спречавања извршења кривичних дела и хватања њихових учинилаца, службеници који раде на пословима службе милиције, службе државне безбедности, као и службеници повереништва за контролу путничког саобраћаја преко државне границе, имали су статус овлашћених службеника.¹⁶

*Закон о вршењу унутрашњих послова из надлежности савезних органа управе*¹⁷ (Закон/1985) прописивао је да се одређени радници у Савезном секретаријату који раде на оперативним задацима и пословима државне и јавне безбедности, као и други радници чија је делатност и одговорност у непосредној вези са вршењем ових послова, сматрају овлашћеним службеним лицима.¹⁸

И закони о унутрашњим пословима који су доношени на републичком нивоу дефинисали су само посебан статус и овлашћења запослених у органима унутрашњих послова који су примењивали полицијска овлашћења. Тако, *Закон о унутрашњим пословима*¹⁹ (Закон/1989) прописивао је да су „овлашћена службена лица органа унутрашњих послова (су) радници који у вршењу задатака и послова државне и јавне безбедности имају посебне дужности и овлашћења и радници чији су задаци и послови у вези са вршењем тих посебних дужности и овлашћења“.²⁰

Закон/1991 је прописивао две категорије запослених у МУП-у, и то овлашћена службена лица и раднике на одређеним дужностима. Радници који су у вршењу унутрашњих послова имали посебне дужности и овлашћења предвиђена законима о кривичном и прекршајном поступку, овим законом и другим прописима су имали статус овлашћених службених лица. Радници на одређеним дужностима били су радници чији су задаци и послови били у непосредној вези са посебним дужностима и овлашћењима која су имала овлашћена

14 Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

15 *Службени лист СФРЈ*, бр. 46, од 25. новембра 1964.

16 Видети: Закон о служби унутрашњих послова, члан 55.

17 *Службени лист СФРЈ*, бр. 7/85.

18 *Ibid.*, видети: члан 18.

19 *Службени гласник СРС*, бр. 30/1989.

20 *Ibid.*, видети: члан 39.

службена лица и на којима су тежина и природа послова и посебни услови рада битно утицали на смањење радне способности.

Закон/2005 је прописивао да полицијске послове обављају полицијски службеници, и да су то запослени који раде на пословима на којима опасност по живот и здравље, одговорност и тежина, природа и посебни услови рада битно утичу на смањење радне способности. Закон/2005 је дефинисао две врсте полицијских службеника: 1) униформисани и неуниформисани запослени који примењују полицијска овлашћења (овлашћена службена лица); 2) запослени на посебним или одређеним дужностима чији су послови у непосредној вези са полицијским пословима и обухватају послове противпожарне заштите, издавања оружја, посебне регистрације и издавање дозвола, издавања и евиденције поверљивих идентификационих докумената, кривичних евиденција и других посебних евиденција, као и друге послове који имају безбедносни и поверљиви карактер и које министар унутрашњих послова може овластити да обављају одређене полицијске послове.²¹

Сви наведени законски прописи нису уводили нову категорију запослених у државним органима већ се одређивао посебан статус радницима, тј. државним службеницима који су радили на одређеним специфичним радним местима у органима унутрашњих послова (сузбијање криминала, послови јавног реда и мира, тј. одређени послови јавне и државне безбедности и сл.)

Законом/2016 донет је велики број одредби које се односе на радноправни статус запослених у МУП-у. Тумачећи их, долазимо до закључка да први пут у историји постојања органа унутрашњих послова службеници који обављају полицијске послове, тј. полицијски службеници, нису категорија државних службеника. Наиме, запослени у МУП-у јесу полицијски службеници, државни службеници и намештеници.²² Самим тим, таквим дефинисањем категорија запослених, овај закон уводи нову врсту запослених у државним органима коју не предвиђа *Закон о државним службеницима*. Поставља се питање да ли је у складу са општеприхваћеним правним правилима да закон који уређује област унутрашњих послова прописује нову категорију запослених у државним органима без претходног усклађивања са одредбама закона који је општи за ову област. Самим тим доводи се у питање кохерентност правног система.

²¹ Закон/2005, члан 4.

²² Видети: Закон/2016, члан 10.

Наиме, Закон о државним службеницима у члану 2 прописује да је државни службеник лице чије се радно место састоји од послова из делокруга органа државне управе, судова, јавних тужилаштава, Републичког јавног правобранилаштва, служби Народне скупштине, председника Републике, Владе, Уставног суда и служби органа чије чланове бира Народна скупштина (државни органи) или с њима повезаних општих правних, информатичких, материјално-финансијских, рачуноводствених и административних послова. Државни службеници нису народни посланици, председник Републике, судије Уставног суда, чланови Владе, судије, јавни тужиоци, заменици јавних тужилаца и друга лица која на функцију бира Народна скупштина или поставља Влада и лица која према посебним прописима имају положај функционера. Видимо да овај закон полицијске службенике не наводи као једну од категорија које нису државни службеници.

Мишљења смо да Закон/2016 доноси највеће промене у области радноправних односа органа унутрашњих послова још од доношења првог закона који регулише ову област, и да ова законска одредба може донети одређене проблеме у пракси, нарочито у оним случајевима када одређену материју не прописује Закон/2016, а мора се решити одређена правна ситуација која није регулисана најопштим законом из радних односа – *Законом о раду*. Наиме, поставља се питање, када су већ законом полицијски службеници изопштени из категорије државних службеника, зашто је законодавац тим истим законом предвидео одредбу којом се предвиђа да се „ако Законом/2016, прописима донетим на основу овог закона и посебним колективним уговором за полицијске службенике није другачије прописано, на права и дужности, рад и радне односе полицијских службеника, примењују (се) прописи о државним службеницима и посебан колективни уговор закључен у складу са тим прописима“²³ Парадокс тих одредби је то што се истим законом први пут полицијски службеници изопштавају из категорије државних службеника, а одређује се да се на њих примењују прописи који уређују област рада државних службеника ако тим законом није другачије прописано. Међутим, у будућности, без обзира на ову одредбу, у неком радноправном поступку суд може поћи од опште чињенице да се одредбе *Закона о државним службеницима* примењују на државне службенике и намештенике али не и на другу врсту запослених која не спада у ту категорију.

23 Види: Закон/2016, члан 250.

По нашем мишљењу *de lege ferenda* полицијски службеници треба да буду посебна категорија државних службеника, а не посебна категорија запослених у државним органима; на тај начин биле би решене све недоумице које се могу појавити у пракси.

Поред наведеног, новина Закона/2016 у односу на Закон/2005 је и то што се прописује постојање две категорије полицијских службеника (овлашћена службена лица – ОСЛ и лица на посебним дужностима – ПД), док је Закон/2005 прописивао и трећу категорију полицијских службеника (запослени на одређеним дужностима – ОД). Закон/2016 дефинише да су ОСЛ „лица која обављају полицијске послове у статусу овлашћених службених лица и примењују полицијска овлашћења“ (члан 10). Та одредба одлично одређује који запослени у МУП-у могу имати статус ОСЛ, тако да ће њеном доследном применом многи запослени у МУП-у, у највећем броју они који не обављају послове у Дирекцији полиције и Сектору унутрашње контроле (СУК) већ у другим секторима, изгубити тај статус који су, по нашем мишљењу, неоправдано имали у претходном периоду. Наиме, обавезан услов за дефинисање радних места у статусу ОСЛ јесте да лица распоређена на тим радним местима обављају полицијске послове²⁴ и да у томе примењују полицијска овлашћења.²⁵ Та два услова могу испунити само запослени у две организационе јединице – Дирекцији полиције и СУК – и евентуално још веома мали број запослених у противпожарној заштити у Сектору за ванредне ситуације.

Посебни услови за пријем и престанак радног односа кроз историју органа унутрашњих послова

Радноправни односи запослених у органима унутрашњих послова, још од доношења првог закона који је регулисао ову област, имали су одређене специфичности и пооштрене услове како за пријем, тако и за останак у служби. Наиме, послови овлашћених службених лица су такви да је основни циљ који се постављао пред њих увек био сузбијање свих видова криминалитета и других противправних деликата и заштита грађана и државе од свих видова угрожавања. Самим тим, запослени који су добијали статус ОСЛ претходно су морали ис-

24 Видети: Закон/2016, Врсте полицијских послова, члан 30.

25 Видети: Закон/2016, Врсте полицијских овлашћења, члан 64.

пуњавати посебне услове да би били постављени на таква радна места, односно уколико би током рада престали да испуњавају одређене услове радних места на која су распоређени, престајао би им радни однос. Сасвим је логично да лице које обавља послове спречавања, откривања и сузбијања криминалитета мора имати одређене квалитете и испуњавати посебне услове за рад на таквим радним местима.

Тако је Закон/1956 прописивао одредбу којом „лице осуђивано за кривично дело против народа и државе или службене дужности извршено са умишљајем, или које друго кривично дело учињено из користољубља, не може бити постављено за службеника унутрашњих послова“. Тај закон је прописивао посебне одредбе које су се односиле на кривичну, дисциплинску и материјалну одговорност, али није прописивао посебне разлоге (мимо општих закона) за престанак радног односа службеника унутрашњих послова.

Закон/1964 је поопштрио услове за пријем у службу, али је прописао и посебне услове за престанак радног односа. Наиме, у органе унутрашњих послова није се могло примити лице против којег се води кривични поступак. Лице осуђено за кривично дело против народа и државе или против човечности и међународног права, за кривично дело против службене дужности извршено са умишљајем или за кривично дело извршено из користољубља такође се није могло примити у службу, а службенику или раднику органа унутрашњих послова који је осуђен за та кривична дела престајао би радни однос даном правноснажности пресуде. Такође, у службу се није могло примити ни лице које је осуђено за друго кривично дело или кажњено за прекршај учињен из материјалне заинтересованости или за тежи прекршај против јавног реда и мира, који га чини неподобним за вршење службе унутрашњих послова.

Основни закон о унутрашњим пословима²⁶ из 1966. године прописивао је одредбу којом се дефинисало да се „у службу јавне безбедности неће (се) примити на рад лице осуђивано за кривично дело против народа и државе, за кривично дело против службене дужности, за кривично дело извршено из користољубља или за друго кривично дело извршено из нечасних побуда“. Раднику службе јавне безбедности који је осуђиван за ова кривична дела престајао би радни однос учручењем правноснажне пресуде (члан 31).

²⁶ Службени лист СФРЈ, бр. 66, од 17. децембра 1966.

Закони Србије који су регулисали област унутрашњих послова у овом периоду (*Закони о унутрашњим пословима* из 1966.²⁷ и 1970.²⁸) прописивали су да лице поред испуњавања услова за пријем у службу који су били прописани Основним законом (савезним), мора да испуњава и услов да се против њега не води кривични поступак. Ти закони нису прописивали посебне услове за престанак радног односа.

*Закон о вршењу унутрашњих послова из надлежности савезних органа управе*²⁹ из 1971. године прописивао је да на рад у Савезни секретаријат може бити примљено лице ако испуњава услове „да није осуђивано за кривично дело против народа и државе, за кривично дело против службене дужности, за кривично дело извршено из користољубља или за друго кривично дело извршено из нечасних побуда“, као и да се против њега не води кривични поступак по наведеним кривичним делима (члан 26). Раднику осуђеном за наведена кривична дела престајао би радни однос даном уручења правноснажне пресуде (члан 32). Ако се против радника водио кривични или дисциплински поступак, он је могао бити удаљен из службе, али најдуже шест месеци или док траје поступак.

*Закон о унутрашњим пословима СРС*³⁰ из 1972. године прописивао је да се на рад у унутрашње послове може бити примљено лице које између осталог испуњава услов да није осуђивано за кривично дела против народа и државе, кривична дела извршена из користољубља, кривична дела извршена из нечасних побуда. Раднику органа унутрашњих послова престајао би радни однос ако би био осуђен за ова кривична дела, даном уручења правноснажне пресуде. Такође, лице које се прима у службу морало је испуњавати и услов да није осуђивано за кривична дела против службене дужности и да се против њега не води кривични поступак, а није могло бити примљено у службу ни ако му је правноснажном пресудом изречена мера забране вршења одговарајуће дужности, док таква забрана траје.

*Закон о унутрашњим пословима СРС*³¹ из 1977. године (у даљем тексту Закон/1977) прописивао је да се на рад у унутрашње послове може бити примљено лице које између осталог испуњава услов да није осуђиван за кривично дела против основа социјалистичког

27 *Службени гласник СРС*, 52/1966.

28 *Службени гласник СРС*, 23/1970.

29 *Службени лист СФРЈ*, бр. 60, од 30. децембра 1971.

30 *Службени гласник СРС*, 53/1972.

31 *Службени гласник СРС*, 40/1977 и 44/1977.

самоуправног друштвеног уређења и безбедности СФРЈ, против привреде, против права самоуправљања, против друштвене својине, против службене дужности или кривичних дела извршених из користољубља и нечасних побуда. Раднику органа унутрашњих послова који је осуђен за та кривична дела радни однос би престајао даном достављања правноснажне пресуде. Такође, лице које се прима у службу морало је испуњавати и услов да није осуђивано за кривична дела против службене дужности и да се против њега не води кривични поступак, а није могло бити примљено у службу ни ако му је правноснажном пресудом изречена мера забране вршења одговарајуће дужности, док таква забрана траје. Овај закон увео је још један услов које је морало да испуњава лице за заснивање, односно због којег би му престао радни однос, а то је морално-политичка подобност за рад у органима унутрашњих послова.

Закон/1985 је прописивао да радни однос у Савезном секретаријату може засновати лице које није осуђивано за кривично дело против основа социјалистичког самоуправног друштвеног уређења и безбедности СФРЈ, против човечности и међународног права, против оружаних снага СФРЈ или против службене дужности, против привреде, против слободе и права човека и грађанина, против самоуправљања и друштвене својине или за друго кривично дело учињено из користољубља и других нечасних побуда. Раднику у Савезном секретаријату престајао би радни однос ако би био осуђен за ова кривична дела, даном уручења правноснажне пресуде.

*Закон о унутрашњим пословима СРС*³² из 1985. године и *Закон о унутрашњим пословима СРС*³³ из 1989. године прописивали су готово идентичне посебне услове за пријем и престанак радних односа у органима унутрашњих послова као и *Закон/1977*. Разлика је у томе што је уместо морално-политичке подобности за рад у органима унутрашњих послова тражена само подобност, а реч „морално-политичка“ је обрисана.

*Закон о унутрашњим пословима РС*³⁴ из 1991. године прописивао је да се на рад у унутрашње послове не може примити лице које је осуђивано за кривична дела против уставом утврђеног поретка и безбедности, против оружаних снага, против привреде и имовине, про-

32 *Службени гласник СРС*, 22/85, 26/85, 48/88.

33 *Службени гласник СРС*, 30/1989.

34 *Службени гласник РС*, бр. 44/91, 79/91, 54/96, 25/2000, 8/2001 и 106/2003.

тив службене дужности и кривична дела извршена из користољубља и нечасних побуда, као и оно против којег се води кривични поступак за кривична дела за која се гони по службеној дужности и да му правоснажном пресудом није изречена мера забране вршења позива, делатности или дужности, док таква забрана траје. Раднику Министарства унутрашњих послова престајао је радни однос ако је правоснажном пресудом осуђен за ова кривична дела.

Закон/2005 прописивао је да се на рад у унутрашње послове не може примити лице које је осуђивано због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, или против кога се води кривични поступак за такво кривично дело, или које је осуђивано на безусловну казну затвора у трајању дужем од три месеца, или коме је служба у државном органу или правном лицу са јавним овлашћењима престала због тешке повреде службене дужности правоснажном одлуком надлежног органа. Услов за пријем је био и да је то лице је безбедно проверено и да за њега нема безбедносних сметњи. Запосленом би престајао радни однос кад суд достави правоснажну пресуду којом је осуђен за ова кривична дела – даном доношења решења о престанку радног односа. Такође, полицијском службенику, односно другом запосленом радни однос би престајао и ако током његовог рада у Министарству настану безбедносне сметње због којих са њим радни однос не би ни био заснован да су у време заснивања постојале.

Ове одредбе Закона/2005 су на велики притисак синдикалних организација полиције брисане и мењане и то изменама и допунама Закона у децембру 2011. године, при чему су разлози за престанак радног односа због безбедносних сметњи брисани, а разлози за престанак радног односа због осуђиваности мењани тако што је прописано да радни однос запосленом престаје кад се утврди да је правоснажном пресудом осуђен на безусловну казну затвора у трајању дужем од шест месеци – даном достављања правоснажне пресуде Министарству.

Посебни случајеви престанка радног односа по сили закона – Закон/2016

Највеће контроверзе су изазвале поједине одредбе члана 172 став 1 тачка 2 Закона/2016 који говори о посебним случајевима престан-

ка радног односа. Наиме, прописано је да поред случајева престанка радног односа по сили закона утврђених другим прописима, полицијском службенику, односно осталим запосленима, радни однос у Министарству престаје када се утврди да је престао да испуњава услове за заснивање радног односа предвиђене чланом 138 став 1 овог закона тач. 1, 2, 4, 5 и 7 овог закона – даном утврђења ове чињенице. Наведени члан 138 прописује да се о лицу које жели да заснује радни однос у Министарству подаци прикупљају у поступку вршења безбедносне провере. Међутим, члан 172 не прописује ову обавезу. Поставља се питање на који начин се подаци о личности (запосленом) прикупљају на околности да ли у неком тренутку трајања радног односа испуњава услове за заснивање радног односа предвиђене чланом 138 став 1 овог закона тач. 1, 2, 4, 5 и 7 овог закона? Да ли се подаци прикупљају у поступку вршења безбедносне провере? Ако не, који је законски основ да се, селективно, према одређеном запосленом у МУП-у, без његове сагласности, врши обрада података о личности, или, да ли то значи да без њиховог пристанка, односно претходне сагласности, треба за све запослене у МУП-у извршити проверу кроз казнене евиденције и евиденције правосудних органа? Ако је одговор на то питање потврдан, намеће се следеће: колико често, односно у ком временском интервалу треба вршити проверу запослених кроз различите евиденције?

Наиме, *Закон о заштити података о личности* уређује услове за прикупљање и обраду података о личности, права лица и заштиту права лица чији се подаци прикупљају и обрађују, ограничења заштите података о личности, поступак пред надлежним органом за заштиту података о личности, обезбеђење података, евиденцију, изношење података из Републике Србије и надзор над извршавањем овог закона (члан 1). Обрада без пристанка је дозвољена: 1) да би се остварили или заштитили животно важни интереси лица или другог лица, а посебно живот, здравље и физички интегритет; 2) за извршење обавеза одређених законом, актом донетим у складу са законом или уговором закљученим између лица и руковоаца, као и ради припреме закључења уговора; 3) у другим случајевима одређеним овим законом или другим прописом донетим у складу са њим, ради остварења претежног оправданог интереса лица, руковоаца или корисника (члан 12). Орган власти обрађује податке без пристанка лица ако је обрада неопходна ради обављања послова из своје надлежности одређених зако-

ном или другим прописом у циљу остваривања интереса националне или јавне безбедности, одбране земље, спречавања, откривања, истраге и гоњења за кривична дела, економских, односно финансијских интереса државе, заштите здравља и морала, заштите права и слобода и другог јавног интереса, а у другим случајевима на основу писменог пристанка лица. (члан 13). Руководилац који податке прикупља од лица на које се односе, односно од другог лица, пре прикупљања, упознаће лице на које се подаци односе, односно друго лице о: 1) свом идентитету, односно имену и адреси или фирми, односно идентитету другог лица које је одговорно за обраду података у складу са законом; 2) сврси прикупљања и даље обраде података; 3) начину коришћења података; 4) идентитету лица или врсти лица која користе податке; 5) обавезности и правном основу, односно добровољности давања података и обраде; 6) праву да пристанак за обраду опозове, као и правне последице у случају опозива; 7) правима која припадају лицу у случају недозвољене обраде; 8) другим околностима чије би несаопштавање лицу на које се односе подаци, односно другом лицу било супротно савесном поступању. Обавеза из става 1 овог члана не постоји када такво упознавање, с обзиром на околности случаја, није могуће или је очигледно непотребно, односно непримерено, а нарочито ако је лице на које се односе подаци, односно друго лице већ упознато са тиме или ако лице на које се подаци односе није доступно (члан 15). Међутим, подаци који се односе на осуду за кривично дело могу се обрађивати само на основу слободно датог пристанка лица, осим када законом није дозвољена обрада ни уз пристанак. Повереник има право увида у податке и провере законитости обраде по службеној дужности или по захтеву лица, односно руковоаца (члан 16).

Следеће питање је на који начин је могуће добити званичну информацију од државног органа који води евиденције (суд, јавно тужилаштво, МУП) о чињеницама потребним да би се применио члан 172 Закона/2016 ако се не врши безбедносна провера за запосленог. До одређених проблема може доћи чак и уколико се заузме становиште да је потребно вршити безбедносну проверу (видели смо које услове прописује *Закон о заштити података о личности*), с обзиром на одредбе члана 102 КЗ.

Наиме, запосленом у МУП-у престаје радни однос ако је осуђиван због кривичног дела за које се гони по службеној дужности.³⁵ По-

³⁵ Закон о полицији, *Службени гласник РС*, бр. 6/2016, члан 172 у вези са чланом 138.

ставља се питање да ли свака осуда за кривична дела за која се гони по службеној дужности значи престанак радног односа у МУП-у. По одредбама Закона/2016 да, али по одредбама Кривичног законика не. Према одредбама члана 167 Устава, Уставни суд није надлежан да одлучује о међусобној сагласности закона као општих аката исте правне снаге.³⁶ То значи да ћемо за радноправне односе применити Закон/2016 јер је исти *lex specialis* за запослене у МУП-у.

Одредбе *Кривичног законика*³⁷ прописују да се правне последице осуде могу предвидети само законом и да наступају по сили закона којим су предвиђене. Осуде за одређена кривична дела или на одређене казне могу имати за правну последицу престанак, односно губитак одређених права или забрану стицања одређених права. Али правне последице осуде не могу наступити кад је за кривично дело учиниоцу изречена новчана казна, условна осуда, ако не буде опозвана, судска опомена, или кад је учинилац ослобођен од казне. Правне последице осуде које се односе на престанак или губитак одређених права су: престанак вршења јавних функција, престанак радног односа или престанак вршења одређеног позива или занимања, губитак одређених дозвола или одобрења која се дају одлуком државног органа или органа локалне самоуправе; оне наступају даном правноснажности пресуде.³⁸ Из наведеног видимо директну колизију два закона.

И Закон/2005 (пре измена објављених у *Службеном гласнику РС*, бр. 92/2011 од 7. децембра 2011) такође је прописивао одредбу којом је било предвиђено да би запосленом престајао радни однос кад суд достави правоснажну пресуду којом је осуђен за кривична дела за која се гони по службеној дужности – даном доношења решења о престанку радног односа. Кривични законик је у то време на исти начин регулисао када могу наступити правне последице осуде. За запослене у МУП-у се примењивао Закон/2005 као *lex specialis*. Тако је МУП-овим решењем бр. 118-1-62/10 од 30. 7. 2010. године полицијском службенику престао радни однос у МУП-у зато што је пресудом ОС у Ваљево 22/10 од 26. 4. 2010, која је постала правоснажна 14. 5. 2010, осуђен због извршења кривичног дела утаја из члана 207 став 5 КЗ, на казну затвора од пет месеци која се неће извршити уколико окривљени у року од две године не изврши ново кривично дело (условна осуда).

36 Видети: Одлука Уставног суда бр. IУз-13/2008, од 15. јула 2010.

37 *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014.

38 Види: *Кривични законик*, чл. 94–96.

У образложењу решења се наводи „како је полицијски службеник правноснажном пресудом осуђен за кривично дело за које се гони по службеној дужности, то је испуњен услов за престанак радног односа из члана 167 став 1 тачка 2 Закона о полицији, којим је предвиђено да полицијском службенику или другом запосленом у МУП-у радни однос престаје, поред случајева престанка радног односа по сили закона утврђених другим прописима, и када суд достави правноснажну пресуду којом је осуђен за кривично дело одређено чланом 110 став 3 истог закона- даном доношења решења о престанку радног односа.“

Из овог примера можемо закључити да је наше мишљење потврђено, и да запосленом у МУП-у престаје радни однос по сили закона ако је осуђен за кривично дело за које се гони по службеној дужности, без обзира на одредбе Кривичног законика које прописују да правне последице осуде не могу наступити кад је за кривично дело учиниоцу изречена новчана казна, условна осуда, ако не буде опозвана, судска опомена, или кад је учинилац ослобођен од казне.

Поставља се ново питање – како да на захтев државног органа (МУП-а) тај исти орган изврши обраду података из казнене евиденције (обрада података о личности) и исте достави државном органу (МУП-у) ако је у захтеву наведено да се подаци траже у сврси регулисања радноправних односа запослених у МУП-у? Наиме, одредбе члана 102 КЗ прописују да подаци из казнене евиденције могу се дати само суду, јавном тужиоцу и полицији у вези са кривичним поступком који се води против лица које је раније било осуђено, органу за извршење кривичних санкција и органу који учествује у поступку давања амнестије, помиловања, рехабилитације или одлучивања о престанку правних последица осуде, као и органима старатељства, кад је то потребно за вршење послова из њихове надлежности. Подаци из казнене евиденције могу се дати и другим државним органима који су надлежни за откривање и спречавање извршења кривичних дела, када је то посебним законом прописано. Подаци из казнене евиденције могу се, на образложен захтев, дати и државном органу, предузећу, другој организацији или предузетнику, ако још трају правне последице осуде или мере безбедности и ако за то постоји оправдани интерес заснован на закону.

По нашем мишљењу, када тражи податке за потребе регулисања радноправних односа, МУП се може посматрати само као државни орган у смислу става 3 члана 102 КЗ. То значи да се за те потребе

(примене члана 172 Закона/2016) и регулисање радноправног односа запослених у МУП-у, подаци из казнене евиденције могу, на образложен захтев, обрађивати и дати само ако је испуњен законски услов да за осуђено лице још трају правне последице осуде или мере безбедности. Поставља се питање како Сектор за људске ресурсе, који је у оквиру МУП-а задужен за радноправне односе, може добити ове податке када се они не смеју издати за учиниоце којима је изречена новчана казна, условна осуда, ако не буде опозвана, судска опомена, или кад је учинилац ослобођен од казне. По нашем мишљењу, Сектор за аналитику, телекомуникационе и информационе технологије, у чијој је надлежности вођење казнене евиденције, за ову сврху не може обрађивати и учинити доступним податке из казнене евиденције Сектору за људске ресурсе ако за осуђено лице не трају правне последице осуде. Самим тим, не може се поступити по члану 172 Закона/2016 и донети решење о престанку радног односа из наведених разлога.

Следећи проблем који се може појавити јесте коришћење података на основу ЗКП када се против запосленог у МУП-у води кривични поступак. Наиме, нови ЗКП не прописује давање ове врсте података државном органу за ове потребе. Подаци се могу дати када органи поступка ограничавају окривљеном слободу и права, па је о томе потребно обавестити послодавца (члан 10). Наиме, „пре доношења правноснажне одлуке о изрицању кривичне санкције, окривљеном могу бити ограничене слободе и права само у мери неопходној за остварење циља поступка, под условима прописаним овим закоником. Податак о томе да ли се против неког лица води истрага јавни тужилац ће на захтев доставити само суду, другом јавном тужиоцу или полицији, а окривљеном, његовом браниоцу или оштећеном када су испуњени услови прописани у члану 297. овог законика. Када је прописано да покретање кривичног поступка има за последицу ограничење одређених слобода и права, ово ограничење се примењује од: 1) потврђивања оптужнице; 2) одређивања главног претреса или рочишта за изрицање кривичне санкције у скраћеном поступку; 3) одређивања главног претреса у поступку за изрицање мере безбедности обавезног психијатријског лечења. О околностима из става 3. тач. 1) до 3) овог члана и о стављању окривљеног у притвор, суд ће у року од три дана од доношења одлуке обавестити по службеној дужности орган или послодавца код кога је окривљени запослен. Ове податке суд ће на захтев доставити окривљеном и његовом браниоцу“ (члан 10 ЗКП).

Поставља се питање да ли се престанак радног односа по сили закона због покретања кривичног поступка за кривична дела за која се гони по службеној дужности може сматрати последицом ограничења одређених слобода и права. Иако ЗКП то није предвидео, Закон/2016 јесте, тако да је одговор потврдан али само за запослене у МУП-у.

Недоследност Закона/2016 може се видети и у одредбама члана 217, који прописује факултативан услов привременог удаљења запосленог с рада. Наиме, ова одредба прописује да „полицијски службеник и остали запослени у Министарству могу бити привремено удаљени с рада, на образложени предлог руководиоца, када је против њих донета наредба о спровођењу истраге за кривично дело за које се гони по службеној дужности“. Поставља се питање како, када му из истог разлога престаје радни однос по сили закона. Доношењем наредбе за спровођење истраге запосленом у МУП-у престаје радни однос, па самим тим не може ни бити привремено удаљен тако да нам није јасно због чега је прописана та норма. Једини разлог за прописивање овакве норме може бити тај да је предлагач закона имао дилему о уставности члана 172, па је из превентивних разлога прописао и тај разлог за привремено удаљење с рада. Ако узмемо у обзир да је новим ЗКП истрага изузета из надлежности суда, при чему то није довело до другачије валоризације процесне одлуке која ће се, ако се истрага води, сматрати актом покретања кривичног поступка, мишљења смо да је ово дискутабилан разлог за престанак радног односа у МУП-у по сили закона.³⁹ Наиме, једна тако значајна трансформација социјалног и правног статуса, као што је промена кривичноправне неутралне позиције неког физичког лица у позицију лица обележеног покретањем и вођењем кривичног поступка за кривично дело за које се гони по службеној дужности, изискује одлуку државне власти која носи ауторитет номиналне и уставом гарантоване независности и претпостављене непристрасности. Такав ауторитет има суд, али не и јавно тужилаштво. Јавно тужилаштво има само Уставом и законом признату самосталност, али не и независност. Оно није лишено посредног утицаја извршне власти. Најзад, оно је странка у поступку, а не арбитар.⁴⁰

39 Д. Коларић, С. Марковић, Неке правно-политичке поставке новог Закона о полицији, *Српска политичка мисао*, бр. 1, 2016, стр. 181.

40 Г. П. Илић, М. Мајић, С. Бељански, А. Трешњев, *Коментар Законика о кривичном поступку*, Службени гласник, 2015, стр. 90–91.

Даље, како ће МУП обезбедити правну помоћ полицијском службенику против кога се води кривични поступак због употребе средстава принуде, када је оцењено да су употребљена у границама законом утврђених овлашћења или предузимања других мера и радњи у обављању полицијских послова, а јавни тужилац ипак покрене кривични поступак против истог запосленог? На основу члана 109 став 2 МУП је у обавези да таквом запосленом обезбеди бесплатну правну и другу неопходну помоћ у току поступка. Наиме, ако се примени члан 172, таквом полицијском службенику престаје радни однос покретањем кривичног поступка, тако да он више није полицијски службеник па му самим тим МУП и не мора пружити бесплатну правну помоћ.

Такође, како поступити у решавању радноправног положаја запослених у МУП-у против којих је покренут кривични поступак по ЗКП/2001? ЗКП/2011 (члан 5) предвиђа да кривични поступак за кривична дела за која се гони по службеној дужности може покренути само јавни тужилац, тј. да је он једини овлашћени тужилац за покретање кривичног поступка за кривична дела за која се гони по службеној дужности. По ЗКП/2001 и оштећени је као тужилац након одбачаја кривичне пријаве могао покренути кривични поступак пред судом. Није тајна да многи кривични поступци у нашем правосуђу трају више година, па чак и деценију, а нови ЗКП/2011 је ступио на правну снагу у пуном обиму тек 2013. године. Не треба заборавити ни то да се за окривљеног примењују одредбе које су повољније по њега ако је дошло до промене законских прописа. Треба имати у виду да је ЗКП/2001 предвиђао околност да, кад је прописано да покретање кривичног поступка има за последицу ограничење одређених права, ове последице, ако законом није другачије одређено, наступају ступањем оптужнице на правну снагу, а за кривична дела за која је прописана као главна казна новчана казна или затвор до три године од дана кад је донесена осуђујућа пресуда, без обзира да ли је постала правноснажна.⁴¹ Такође, било је прописано да пре доношења правноснажне пресуде или решења о кажњавању, окривљени може бити ограничен у својој слободи и другим правима само под условима које одређује тај законик (члан 1). Међутим, неоспорна је и чињеница да у тренутку доношења Закона/2016 постоји одређен број запослених у МУП-у против којих се кривични поступак води за кривична дела за која се

41 Видети: члан 22 ЗКП.

гони по службеној дужности а да против истих јавни тужилац никада није покренуо кривични поступак.⁴² Што је још већи парадокс, у току 2016. године постоје и судски поступци против запослених у МУП-у које овлашћени јавни тужилац није покренуо, а ипак се воде уз кршење закона од стране судије, по оптужном предлогу не овлашћеног тужиоца (оштећеног као тужиоца), при чему је оптужба поднета након ступања на правну снагу ЗКП/2011.⁴³ Судски поступци се воде без обзира на одредбе ЗКП/2011 и закључке Кривичног одељења Врховног касационог суда који су донети и прослеђени свим судовима да „оштећени нема својство овлашћеног тужиоца (оштећеног као тужиоца) када је у поуци за предузимање гоњења по одредбама ЗКП/2001 гоњење предузео након ступања на снагу новог ЗКП/2011, већ ће се његов оптужни предлог, непосредна оптужница или захтев за спровођење истраге сматрати приговором непосредно вишем тужиоцу у смислу одредбе члана 51. ст. 1. ЗКП/2011.“⁴⁴ Поставља се питање да ли због кршења закона од стране судије може запосленом у МУП-у престати радни однос? На основу члана 172 Закона/2016 може, али закон прописује да за штету коју судија проузрокује незаконитим или неправилним радом одговара Република Србија.⁴⁵ По нашем мишљењу, такве одредбе члана 172 Закона/2016 и прописивање таквог начина престанка радног односа по сили закона, без претходне провере и без давања могућности руководиоцу државног органа (министру) да сам

42 Видети: Основни суд у Ваљево, предмет К-18/14

43 Видети: Основни суд у Ваљево, предмет К- 804/14.

44 Видети: Закључак усвојен на седници Кривичног одељења Апелационог суда у Нишу, одржаној од 23. до 25. 9. 2014, усаглашени са закључцима Кривичног одељења Врховног касационог суда на састанку Кривичног одељења Апелационог суда у Нишу дана 1. 12. 2014. Такође видети правни став Кривичног одељења Врховног касационог суда на седници одржаној 2. и 4. 12. 2013. године: „уколико је оштећени до 1. 10. 2013. године поднео оптужницу или оптужни предлог као и захтев за спровођење истраге по коме је истражни судија донео решење о спровођењу истраге, стекао је и задржава статус овлашћеног тужиоца а уколико по његовом захтеву за спровођење истраге истражни судија није одлучио до дана почетка примене новог ЗКП, тај захтев се сматра приговором вишем тужиоцу у смислу одредбе члана 51. ЗКП“. Билтен Врховног касационог суда, бр. 1/2015, Интермех, Београд. Кривичног одељења Врховног касационог суда на седници одржаној 2. и 4. 12. 2013. године доноси правни став да „уколико је оштећени до 1. 10. 2013. године поднео оптужницу или оптужни предлог као и захтев за спровођење истраге по коме је истражни судија донео решење о спровођењу истраге, стекао је и задржава статус овлашћеног тужиоца а уколико по његовом захтеву за спровођење истраге истражни судија није одлучио до дана почетка примене новог ЗКП, тај захтев се сматра приговором вишем тужиоцу у смислу одредбе члана 51. ЗКП“

45 Закон о судијама, *Службени гласник РС*, бр. 116/2008, 58/2009 – Одлука Уставног суда, 104/2009, 101/2010, 8/2012 – Одлука Уставног суда, 121/2012, 124/2012 – Одлука Уставног суда, 101/2013, 111/2014 – Одлука Уставног суда, 117/2014, 40/2015, 63/2015 – Одлука Уставног суда, 106/2015, члан 6.

доноси дискрециону одлуку о радноправном статусу запосленог, уз посебно сагледавање сваког појединачног случаја, може довести до огромних проблема у функционисању МУП-а, али и до довођења у питање правне сигурности запослених.

Без обзира што су у ранијем периоду доношене одлуке Уставног суда које су ишле у смеру да законодавац може прописати посебне услове за пријем на радна места у МУП-у која су у вези са полицијским пословима и да руководиоци МУП-а могу имати дискреционо право да због безбедносних сметњи прекину таквом запосленом радни однос, а нови Закон/2016 се односи на све запослене, па и на државне службенике и намештенике, поставља се питање да ли постоји дискриминација (Устав је забрањује) између државних службеника и намештеника у МУП-у и оних који обављају исте или сличне послове у другим министарствима и државним органима.

По нашем мишљењу дискриминација постоји и зато што овакве одредбе (172 Закона) приморавају запослене у МУП-у да, ако дођу у правну позицију да против њих постоји основ сумње да су учинили кривично дело за које се гони по службеној дужности и да јавни тужилац води предистражне радње (нпр. за кривично дело „Угрожавање јавног саобраћаја“ из члана 289 ст 1 КЗ), по сваку цену признају извршење кривичног дела, прихватају одлагање кривичног гоњења и примену опортунитета, чак и када су уверени да су невини, зато што би у другом случају ризиковали покретање кривичног поступка и губитак запослења у МУП-у. При томе, да не говоримо о другим ситуацијама када јавни тужилац за такву врсту кривичних дела (нехатно извршених) поднесе оптужни предлог, а суд закаже главни претрес, јер тада по сили закона запосленом у МУП-у престаје радни однос.⁴⁶

На основу КЗ (члан 2) казна и мере упозорења могу се изрећи само учиниоцу који је крив за учињено кривично дело. На основу Закона/2016⁴⁷ запосленом се може изрећи најтежа дисциплинска мера (престанак радног односа) и без вођења дисциплинског поступка, и без права на одбрану (запослени у току дисциплинског поступка има право на браниоца, право да учествује у поступку, да се изјасни о доказима, да предлаже доказе и да се изјасни о предложеним и из-

46 С. Марковић, *Нова решења у Закону о полицији – са посебним освртом на сарадњу тужилаштва и полиције*, Зборник: „Доминантни правци развоја кривичног законодавства и друга актуелна питања у правном систему Србије“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Копаоник, 2016, стр. 352.

47 Члан 209, став 1, тачка 5.

веденим доказима); довољно је да се покрене кривични поступак за кривична дела за која се гони по службеној дужности и запослени у МУП-у више није запослен у МУП-у. Не поставља се питање његове виности.⁴⁸

На крају овог дела можемо закључити да ове одредбе Закона/2016 могу на мала врата поново увести у правни систем Србије давно превазиђену „морално-политичку“ или неку другу подобност запослених у органима унутрашњих послова као услов са останак у радном односу, јер ко нам гарантује да одређени јавни тужиоци по налогу „одозго“ неће покренути кривични поступак против неког запосленог у МУП-у и када нема законских услова за то, а након доношења решења о престанку радног односа, обуставити кривични поступак против њега. Наравно, таква могућност злоупотребе је могућа и у другим случајевима, нпр. међусобна нетрпељивост јавног тужиоца и неког полицијског службеника. Мишљења смо да закон не сме дозволити могућност престанка радног односа запосленом ни у једном органу, организацији или предузећу док му се не дозволи да изнесе одбрану, било у управном, дисциплинском или кривичном поступку.

Престанак радног односа због учињеног кривичног дела у светлу одредби других закона и прописа

*Конвенција о престанку радног односа на иницијативу послодавца*⁴⁹ прописује да радни однос радника неће престати ако за такав престанак не постоји ваљан разлог везан за способност и понашање радника или за оперативне потребе предузећа, установе или службе.⁵⁰ Послодавац треба да омогући раднику да се брани од изнетих навода, осим ако се са разлогом не може очекивати од послодавца да му пружи ту могућност.⁵¹

*Закон о раду*⁵² прописује да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог и његово понашање, а један од разлога

48 *Ibidem*.

49 Конвенција међународне организације рада бр. 158, *Службени лист СФРЈ – Међународни уговор*, бр. 4/84 и 7/91.

50 Види: чл. 4.

51 Види: чл. 7.

52 *Службени гласник РС*, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014.

је ако је правноснажно осуђен за кривично дело на раду или у вези са радом. Поставља се питање да ли је један од најважнијих фактора који је довео да се овај отказни разлог услови правноснажном кривичном пресудом био тај што је презумпција невиности конвенцијско право прокламовано Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, односно Уставом и законима Србије, и да се свако сматра невиним за кривично дело док се његова кривица не утврди правноснажном одлуком суда.

Закон о државним службеницима као један од разлога за престанак радног односа запосленом у државним органима прописује „ако буде осуђен на казну затвора од најмање шест месеци – даном правноснажности пресуде“.

*Закон о судијама*⁵³ прописује да судија се разрешава кад је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини недостојним судијске функције.

*Закон о јавном тужилаштву*⁵⁴ прописује да се јавни тужилац и заменик јавног тужиоца разрешавају кад су правноснажно осуђени за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које их чини недостојним јавнотужилачке функције.

*Закон о Војсци Србије*⁵⁵ прописује да се професионално војно лице удаљава од дужности док се налази у притвору и за време издржавања казне затвора. Може бити удаљено од дужности само док постоје разлози због којих је донет акт о његовом удаљењу од дужности. Због идентичних разлога полицијском службенику и другим запосленим у МУП-у престаје радни однос по сили закона. За разлику од Закона/2016, Закон о Војсци Србије прописује и одредбу којом регулише и оне правне ситуације када професионални војник у судском поступку докаже своју невиност, односно када се не докаже његова кривица. Сматра се да професионално војно лице није било удаљено од дужности ако је кривични поступак обустављен, или ако је то лице правноснажном одлуком суда ослобођено оптужбе, или је оптужба одбачена или одбијена, као и ако је у поновљеном поступку или у поступку по захтеву за заштиту законитости оно ослобођено од оптужбе.

53 *Службени гласник РС*, бр. 116/2008, 58/2009 – Одлука Уставног суда, 104/2009, 101/2010, 8/2012 – Одлука Уставног суда, 121/2012, 124/2012 – Одлука Уставног суда, 101/2013, 111/2014 – Одлука Уставног суда, 117/2014, 40/2015, 63/2015 – Одлука Уставног суда, 106/2015.

54 *Службени гласник РС*, бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011, 101/2011, 38/2012 – Одлука Уставног суда, 121/2012, 101/2013, 111/2014 – Одлука Уставног суда, 117/2014, 106/2015.

55 *Службени гласник РС*, бр. 116/2007, 88/2009, 101/2010, 10/2015, 88/2015 – Одлука Уставног суда.

*Закон о безбедносно-информативној агенцији*⁵⁶ (у даљем тексту Закон о БИА) прописује да се на права, дужности и одговорности по основу радног односа на припаднике Агенције примењују прописи који важе за раднике министарства надлежног за унутрашње послове. То значи да се члан 172 Закона/2016 примењује и на припаднике БИА. Закон о БИА прописује да „ако се против активних и бивших припадника Агенције води кривични или други поступак због примене одговарајућих мера, односно употребе средстава принуде, Агенција ће му обезбедити бесплатну правну помоћ у том поступку, изузев ако је Агенција иницирала или покренула поступак“. Поставља се питање да ли ће БИА применити одредбе Закона/2016 које регулишу престанак радног односа запосленом због вођења кривичног поступка за кривична дела за која се гони по службеној дужности и у овим случајевима када им обезбеђује бесплатна правна помоћ.

Закључак

У раду смо покушали да сагледамо најбитније промене у области радноправног положаја запосленог у МУП-у које доноси нови Закон о полицији. Извршили смо историјску и упоредну анализу у тој области, како у односу на законске текстове који су некада доношени (након Другог светског рата у тадашњој држави Југославији и Србији), а односили су се на област унутрашњих послова, тако и у односу на одредбе закона који се односе на друге државне органе чији запослени по нашем мишљењу треба да имају сличан радноправни законски третман као и полицијски службеници због важности посла који обављају (суд, јавно тужилаштво, војска, БИА).

Закључак који би могли донети је да су нови прописи који регулишу радноправни статус и положај запослених у МУП-у, односно услове за престанак радног односа, најригорознији у историји постојања тог органа, нарочито ако гледамо у односу на прописе који се односе на друге професије. Поставља се питање због чега је то потребно, нарочито ако поредимо значај судске или професије јавног тужиоца у односу на професију полицијског службеника, јер је достојност главна одлика неопходна за обављање тих функција. Ако јавном тужиоцу, који издаје налоге полицији у предистражном поступку, што значи

⁵⁶ *Службени гласник РС*, бр. 42/2002, 111/2009, 65/2014 – Одлука Уставног суда, 66/2014.

да је у хијерархији изнад полиције, престаје функција по сили закона тек ако буде осуђен на казну затвора од најмање шест месеци затвора, поставља се питање због чега би полицијском службенику престао радни однос по сили закона ако је само покренут кривични поступак за кривично дело за које се гони по службеној дужности. Поред тога, таква одредба даје могућност злоупотребе јер јавни тужилац не одлучује само о кривичном поступку већ, истовремено са њим, и о радноправном статусу запослених у МУП-у. По нашем мишљењу, без обзира на дилеме око (не)усклађености са Уставом, ова одредба закона *de lege ferenda* треба да се брише.

Такође, мишљења смо да је потребно да, приликом измена и допуна закона *de lege ferenda*, само осуђиваност на казну затвора због умишљајно учињеног кривичног дела за које се гони по службеној дужности буде разлог за престанак радног односа по сили закона. На тај начин би полицијски службеници и други запослени у МУП-у морали да испуњавају оштрије радноправне критеријуме у односу на запослене у другим државним органима, а не би могло доћи до злоупотреба или грешака других органа (јавног тужилаштва, суда) због којих би запослени у МУП-у трпели правне последице. Такође, на тај начин би биле уважене и одредбе Кривичног законика али и избегнуто питање потенцијалне дискриминације између запослених у државним органима.

ЛИТЕРАТУРА

1. Билтен Врховног касационог суда, бр. 1/2015, Интермех, *Правни став Кривичног одељења Врховног касационог суда* на седници одржаној 2. и 4. 12. 2013.
2. Дапчевић-Марковић, Љ., Елементи хармонизације права у Закону о полицији, *Безбедност*, бр. 3/2006.
3. Закон о буџетском систему, *Службени гласник РС*, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13, 108/13, 142/14 и 68/15.
4. Закон о безбедносно-информативној агенцији, *Службени гласник РС*, бр. 42/2002, 111/2009, 65/2014 – Одлука Уставног суда, 66/2014.
5. Закон о Војсци Србије, *Службени гласник РС*, бр. 116/2007, 88/2009, 101/2010, 10/2015, 88/2015 – Одлука Уставног суда.

6. Закон о вршењу унутрашњих послова из надлежности Савезних органа управе, *Службени лист СФРЈ*, бр. 60, од 30. децембра 1971, бр. 32/75 и 25/81.
7. Закон о вршењу унутрашњих послова из надлежности Савезних органа управе, *Службени лист СФРЈ*, бр. 7/85.
8. Закон о министарствима, *Службени гласник РС*, бр. 44/2014, 14/2015, 54/2015.
9. Закон о органима унутрашњих послова, *Службени лист ФНРЈ*, бр. 30/1956, 18. јул 1956.
10. Закон о полицији, *Службени гласник РС*, бр. 101/2005, 63/2009, 92/2011, 64/2015.
11. Закон о полицији, *Службени гласник РС*, бр. 6/2016.
12. Закон о раду, *Службени гласник РС*, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014.
13. Закон о унутрашњим пословима, *Службени гласник СРС*, 52/1966.
14. Закон о унутрашњим пословима, *Службени гласник СРС*, 23/1970.
15. Закон о унутрашњим пословима, *Службени гласник СРС*, 53/1972.
16. Закон о унутрашњим пословима, *Службени гласник СРС*, 40/1977 и 44/1977.
17. Закон о унутрашњим пословима, *Службени гласник СРС*, 22/85, 26/85, 48/88.
18. Закон о унутрашњим пословима, *Службени гласник СРС*, 30/1989.
19. Закон о унутрашњим пословима, *Службени гласник РС*, бр. 44/91, 79/91, 54/96, 25/2000, 8/2001 и 106/2003.
20. Закон о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору, *Службени гласник РС*, бр. 68/15.
21. Закон о јавном тужилаштву, *Службени гласник РС*, бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011, 101/2011, 38/2012 – Одлука Уставног суда, 121/2012, 101/2013, 111/2014 – Одлука Уставног суда, 117/2014, 106/2015.
22. Закон о судијама, *Службени гласник РС*, бр. 116/2008, 58/2009 – Одлука Уставног суда, 104/2009, 101/2010, 8/2012 – Одлука Уставног суда, 121/2012, 124/2012 – Одлука Уставног суда, 101/2013, 111/2014 – Одлука Уставног суда, 117/2014, 40/2015, 63/2015 – Одлука Уставног суда, 106/2015.

23. Закључак усвојен на седници Кривичног одељења Апелационог суда у Нишу, одржаној од 23. до 25. 9. 2014, усаглашени са закључцима Кривичног одељења Врховног касационог суда на састанку Кривичног одељења Апелационог суда у Нишу дана 1. 12. 2014.
24. Илић, Г. П., Мајић, М., Бељански, С., Трешњев, А., *Коментар Закона о кривичном поступку*, Службени гласник, 2015.
25. Кривични законик, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014.
26. Коларић, Д., Марковић, С., *Неке правно-политичке поставке новог Закона о полицији*, Српска политичка мисао, бр. 1, 2016.
27. Конвенција међународне организације рада бр. 158, *Службени лист СФРЈ – Међународни уговор*, бр. 4/84 и 7/91.
28. Марковић, С., *Нова решења у Закону о полицији -са посебним освртом на сарадњу тужилаштва и полиције*, Зборник: „Доминантни правци развоја кривичног законодавства и друга актуелна питања у правном систему Србије“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Копаоник, 2016.
29. Миловановић, Д., Вукашиновић Радојичић, З., Оташевић, Б., Марковић, С., *Закон о полицији – предговор и стварни регистар*, Службени гласник, Београд, 2016.
30. Основни закон о служби унутрашњих послова, *Службени лист СФРЈ*, бр. 46, од 25. новембра 1964.
31. Основни закон о унутрашњим пословима, *Службени лист СФРЈ*, бр. 66, од 17. децембра 1966.
32. Одлука Уставног суда: Број: УЗ-13/2008, од 15. јула 2010.
33. Основни суд у Ваљеву, предмет К-18/14.
34. Основни суд у Ваљеву, предмет К- 804/14.